

N:o 34.

Ank. till Riksd. Kansli den 17 Mars 1873, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beviljande af anslag för åstadkommande af ny farled från Uddevalla stads hamn ut till Kattegat genom Björnsund och Malösund.

(R. A.)

Till följd af en utaf Uddevalla stadsfullmäktige till Kongl. Maj:t ställd underdånig ansökning om bidrag af allmänna medel för upprensning och kanalisering af farled mellan nämnde stad och hafvet genom Björnsundet och Malösundet, hvilket företags utförande, enligt ett af Chefen i vestra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, Majoren m. m. D. W. Lilliehöök uppgjort förslag, beräknats medföra en kostnad af 247,587 R:dr, har Kongl. Maj:t, med afseende derå, att medelst öppnande af farled för mer djupgående fartyg genom berörde sund obestriddliga fördelar skulle beredas så väl handeln och sjöfarten å en ej obetydlig del af rikets vestra kust, som rörelsen i de delar af inre landet, hvilka öfver Uddevalla söka sin utväg till hafvet, äfvensom att företaget, om det enligt uppgjord plan blefve utfördt, jemväl komme att i strategiskt hänseende gagna vårt sjöförsvar i dessa farvatten, genom ofvanberörda nådiga proposition (intagen under N:o 11 i 1:a samlingen af bihanget till Riksdagens protokoll) föreslagit Riksdagen att till det ifrågasatta företags utförande i enlighet med det af Majoren Lilliehöök uppgjorda förslag bevilja ett anslag utan återbetalningsskyldighet af ett hundra tjugufem tusen riksdaler och deraf till utgående under år 1874 anvisa en femtedel, eller tjugufem tusen riksdaler, mot förbindelse för staden Uddevalla att på egen bekostnad verkställa och för all framtid i behörigt skick underhålla de arbeten, som för farledens åstadkommande enligt planen erfordras,

samt med rättighet för staden att, till bestridande af den kostnad, hvilken utöfver statsbidraget för arbetets fullbordande uppkommer, använda behållningen å stadens hamninkomster.

Till stöd för ofvanberörda anhållan hafva stadsfullmäktige i underdånighet anført, att, ehuru stadens rörelse, efter öppnandet af jernvägsförbindelsen med landets inre delar och utvidgningen af stadens hamn, tilltagit, hinder för rörelsens utveckling till det omfång, som af stadens läge borde betingas, likväl mötte till följd af de två från staden till hafvet förande segelleders beskaffenhet. Den ena, gående sydost om de stora öarne Oroust och Tjörn genom större och mindre fjordar, af hvilka Marstrandsfjorden utgör slutföreningen med hafvet, har väl tillräckligt djup, men är lång och fordrar, i följd af sina krökningar, vexlande vindar under seglats derå, till men och uppehåll vid in- och utseglingen. Det andra eller norra utloppet, hvilket går i nordvest om ön Oroust, delar sig å ena sidan genom Björn- och Malösunden till Ellösfjorden, dit inseglingen från Kattegat förbi Gullholmens lotsstation ligger fri emellan den höga klippan Bonden, äfven »Fogeln» kallad, och Måseskärs fyr torn, och å andra sidan genom det s. k. Strömsundet emellan Flatön och Bokenäs till Gullmarsfjorden, hvilken sistnämnda led är segelbar endast för mindre skärgårdsfartyg. Berörda utlopp genom Björn- och Malösunden till Ellösfjorden, hvilket framgår i nästan rak sträckning, har till största delen tillräckligt segeldjup; och det är endast i de två nyssnämnda sunden, som i följd af otillräckligt djup och bredd i farvattnet, hinder möta för att denna segelled skulle erbjuda en kortare väg mellan Uddevalla och Kattegat.

Enligt det uppgjorda förslaget skulle kanaliseringen i Malösund erhålla 20 fots djup och 100 fots bottenbredd och i Björnsund samma djup och 50 fots bottenbredd; och hade för kanalen i Malösund föreslagits större bottenbredd för att lätta passagen och minska verkan af den starka strömsättning som der måste förekomma. I öfrigt inhemtas af Majoren Lilliehööks afgifna betänkande, att Ellösfjorden skall vara god hamn med god ankarbotten samt att den höga klippan Bonden eller Fogeln vore ett särdeles godt inseglingsmärke; och har Chefen för 1870 års skärgårds-expedition, Öfversten m. m. C. H. Kreuger, uti en till Förvaltningen af sjöärendena afgifven, vid ansökningen i afskrift fogad rapport, upplyst att upprepning af ifrågasvarande två sund äfven i strategiskt hänseende skulle vara af särdeles stor vikt.

Med åberopande af dessa förhållanden hafva stadsfullmäktige erinrat om de olägenheter, hvilka uppstå vid farten genom södra inloppet, till följd af dess längd om 8 svenska mil samt deraf förorsakade dröjsmål och ökade lotskostnader, hvilket allt menligt inverkade på tillgång af fraktsökande fartyg och sålunda försvårade befraktningarne till och från Uddevalla samt väsendtligen förhindrade rörelsens utveckling derstädes. Vid den norra farledens begagnande, efter undanröjdandet af hindren för seglatsen i Björn- och Malösunden, mötte deremot inga af dessa olägenheter, hvarjemte samma norra farled erbjöde, med afseende på inseglingen vid Gullholmen, de väsendtliga fördelarne,

att angörandet af kusten vore lättare och mindre fara underkastadt der, än förbi Pater-Noster-skären, synnerligast för de med kusten obekanta seglare;

att fartyg ifrån Nordsjön, hvilka under sydliga och sydvästliga stormar sökte sig åt Uddevalla hamn, icke utan största svårighet kunde ligga upp inloppet vid Pater-Noster-skären, enär strömmen i Kattegat under sådana vindar alltid satte starkt nordvärt, hvaremot fartygen lätt kunde anlöpa Gullholmen; samt

att den betydliga sjöfarten från Bohus läns norra skärgård vunne icke allenast en bekvämare och säkrare, utan äfven en betydligt kortare väg till Uddevalla, så att, då fartygen norrifrån hunnit passera klippan Bonden, afståndet till Uddevalla förbi Gullholmen vore endast 25, i stället för ungefärligen 52 engelska mil, som den nu brukliga vägen söder om Tjörn utgjorde, hvilken fördel af kortare väg tillgodokomme äfven alla från Norge kommande fartyg och blefve tillgänglig med alla de vindar, af hvilka man för inseglingen på kusten kunde betjena sig i Kattegat.

Stadsfullmäktige hafva derjemte erinrat, att det icke vore endast den lokala handeln och sjöfarten, som genom den nya farleden skulle tillgodoses, utan skulle hela landets import- och exportrörelse derigenom vinna lättnad och bekvämlighet i sina kommunikationer med främmande nationer.

Sedan styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader uti afgifvet underdånigt utlåtande förmålt, att upptagandet af den ifrågasatta nya farleden möjligen kunde åvägabringa en sådan lättnad för seglationen till och ifrån Uddevalla hamn, att en summa lika med den beräknade borde för detta ändamåls vinnande skäligen nedläggas, men att styrelsen likväl, med afseende dels å de i sednare tider tillämpade grunder för beviljande af statsbidrag till dylika företag, dels derå att, om de föreslagna arbetena blefve, såsom vederborde, fullständigt och väl utförda, utgifterna för framtida underhållet borde blifva ganska ringa, funne sig icke kunna förorda beviljandet af statsbidrag till högre belopp än 125,000 R:dr, i fall understödet beviljades i form af anslag utan återbetalningsskyldighet, hafva Uddevalla stadsfullmäktige förklarat sig vilja förbinda staden att, emot erhållande af ett statsbidrag af 125,000 R:dr utan återbetalningsskyldighet, på egen bekostnad utföra och för all framtid i behörigt skick underhålla de arbeten, som enligt företedda planerna erfordrades för åstadkommande af ifrågavarande farled, så vida till bristens fyllande finge användas hvad möjligen af stadens årliga hamnmedel kunde komma att återstå, sedan räntor å hamnens skuld och kostnader för hamnens underhåll utgått.

Ehuru representationen vid flere föregående tillfällen beviljat statsunderstöd för åstadkommande af farleder utaf enahanda beskaffenhet, som den, hvilken här är i fråga, torde dock icke böra förbises, att under nuvarande förhållanden anvisandet af statsunderstöd icke i allmänhet torde vara af behovet påkalladt för att åvägabringa kommunikationsanstalter i orter, hvilka, såsom Uddevallatrakten, redan ega en betydligare rörelse, enär företagsamheten der bör kunna framkalla de för ändamålets vinnande erforderliga medlen. Hvad särskildt beträffar den uti Kongl. Maj:ts

nådiga proposition omförmälda omständigheten att staden Uddevalla tilläfsventyrs icke förmådde att i vidsträcktare mån bidraga till ofvanberörde arbetes utförande, har det synts Utskottet som skulle, derest så vore förhållandet, arbetet dock kunna, utan att betunga stadens innevånare, komma till utförande genom anskaffande medelst upplåning af dertill behöfliga penningar, till hvilkas återgåldande kunde erhållas tillgång genom en ringa förhöjning i hamnafgifterna å spanmål och andra varor, för hvilkas transporterande den nya farleden komme att begagnas. På nu antydda skäl anser sig Utskottet böra hemställa:

att Kongl. Maj:ts ofvanberörda nådiga proposition icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 17 Mars 1873.

På Utskottets vägnar:

Eric af Klint.

Reservation:

af Herr C. Ekman, som ansett att Utskottets utlåtande bort erhålla följande lydelse:

»Ehuru Utskottet delar Kongl. Maj:ts i ofvanberörde nådiga proposition yttrade åsigter om de obestriddliga fördelar, som medelst öppnandet af farled för mer djupgående fartyg genom Björnsund och Malösund skulle beredas så väl handeln och sjöfarten å en ej obetydlig del af rikets vstra kust, som rörelsen i de delar af inre landet, hvilka öfver Uddevalla söka sin utväg till hafvet, samt Utskottet på sådan grund anser att statsunderstöd till arbetets utförande bör beviljas, har dock Utskottet trott sig böra föreslå att den summa, som härtill af statsmedel beviljas, icke bör öfverstiga hälften af den verkliga kostnadssumman och i intet fall uppgå till mera

än hälften af det beräknade kostnadsbeloppet. Utskottet får i öfverensstämmelse härmed hemställa:

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga proposition måtte på det sätt bifallas, att Riksdagen, för åstadkommande af ny farled från Uddevalla stads hamn till Kattegat genom Björnsund och Malösund, i enlighet med det därför af Majoren Lilliehöök uppgjorda förslag, anvisar ett anslag utan återbetalningsskyldighet motsvarande hälften af den kostnad, hvartill utförandet af detta arbete kan komma att uppgå, dock icke i något fall till högre belopp, än hälften af den beräknade kostnadssumman, 247,587 R:dr, samt af detta anslag till utgående under år 1874 anvisar Tjugufem tusen Riksdaler, mot förbindelse för staden Uddevalla att på egen bekostnad verkställa och för all framtid i behörigt skick underhålla de arbeten, som för farledens åstadkommande enligt planen erfordras med rättighet för staden att, till bestridande af den kostnad, hvilken utöfver statsbidraget för arbetets fullbordande uppkommer använda behållningen å stadens hamninkomster."

Häruti hafva instämt Herrar *E. af Klint*, Friherre von *Essen*, *F. Brusewitz*, *C. Petre*, Friherre *Stjernblad*, *P. Reutersvärd* och *K. W. Björkenstam*.

Friherre *Funck* har begärdt få antecknadt, att han icke i Utskottets plenum öfvervarit slutliga behandlingen af detta ärende.

Likaså har Friherre *Ericson* anmält, att han icke inom Utskottet deltagit i ärendets handläggning.